

Рейтинговий звіт ОТПВ 001-011 short про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування	АТ «ОТП БАНК»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія	оновлення
Дата визначення:	05.11.2013 р.
Дата оновлення:	11.12.2018 р.
Кредитний рейтинг:	uaAA
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність АТ «ОТП БАНК» за 2016–2017 рр. та I–III квартали 2018 року, а також внутрішню інформацію, надану Банком у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності банку. Дані балансу та звіту про фінансові результати наведено у Додатках до цього рейтингового звіту.

Рейтингове агентство не проводить аудиторську перевірку наданої клієнтом інформації.

Положення звіту щодо тенденцій розвитку ринків, на яких працює клієнт, та ризиків, притаманних цим ринкам, ґрунтуються на ринкових умовах і чинниках, що діяли на момент написання звіту.

Рейтинговий звіт не є рекомендацією щодо купівлі або продажу цінних паперів. ТОВ «Кредит-Рейтинг» не несе відповідальності за результати кредитних, інвестиційних або господарських рішень третіх осіб, прийнятих виключно на основі інформації звіту.

Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного округлення. У зв'язку з цим, значення певних показників, що наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

Визначення поточного рейтингу

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом uaAA характеризується ДУЖЕ ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Стабільний прогноз вказує на відсутність наявних передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рейтингова історія

Історія кредитного рейтингу АТ «ОТП БАНК»

Дата:	05.11.2013 р.	08.06.2017 р.	15.12.2017 р.	14.06.2018 р.	11.12.2018 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaA+	uaA+	uaA+	uaAA	uaAA
Прогноз:	стабільний	стабільний	позитивний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія:	визначення	підтвердження	підтвердження зі зміною прогнозу	підвищення зі зміною прогнозу	підтвердження

Рівень кредитного рейтингу АТ «ОТП БАНК» підтримується:

- можливістю підтримки Банку акціонером – OTP Bank Plc., який є найбільшим банком серед фінансових установ Угорщини та лідером угорського банківського ринку;
- диверсифікацією клієнтського кредитного портфеля за основними позичальниками;
- диверсифікацією ресурсної бази за основними контрагентами;
- диверсифікацією коштів корпоративних клієнтів за видами економічної діяльності;
- високими показниками ефективності діяльності;
- відкритістю та прозорістю.

Рівень кредитного рейтингу АТ «ОТП БАНК» обмежується:

- чутливістю до кредитного ризику, що може негативно вплинути на ліквідність і капіталізацію;
- загостренням політичної ситуації, впливом негативних чинників на фінансовий ринок і невисокою та нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки, що може призвести до погіршення показників діяльності Банку.

Основні фінансові показники АТ «ОТП БАНК»

Показник	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.04.2018	01.07.2018	01.10.2018
Активи, млн. грн.	18722,35	21505,50	21125,49	24831,46	29822,40	30906,74	29230,70	32208,69
Кредитно-інвестиційний портфель, скоригований на суму резервів, млн. грн.	15541,79	16930,65	16667,35	19208,14	22789,04	22673,06	23090,83	23734,92
Кошти клієнтів, млн. грн.	9422,01	13869,16	17460,12	21403,19	25195,52	25745,03	23754,64	25678,24
Власний капітал, млн. грн.	3359,40	1374,82	1584,15	2559,99	3526,26	3828,36	4233,58	4780,96
Доходи, млн. грн.	3603,29	4650,14	5166,87	4383,46	4480,26	1282,07	2669,85	4237,84
Витрати, млн. грн.	3485,99	6649,24	8076,68	3421,45	3562,61	669,46	1705,79	2698,74
Чистий операційний дохід, млн. грн.	1791,08	1622,90	2640,79	2068,47	2809,75	846,15	1775,14	2837,37
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	206,06	-2167,77	-2932,66	868,72	1121,27	628,15	1169,67	1871,18
Чистий прибуток, млн. грн.	117,29 ¹	-1999,10 ²	-2909,81 ³	962,01 ⁴	917,65 ⁵	612,61	964,06	1539,10
Доходність активів (ROA)*,%	0,63	-	-	3,87	3,08	-	-	-
Доходність капіталу (ROE)*,%	3,49	-	-	37,58	26,02	-	-	-

¹фінансовий результат за МСФЗ підтверджений аудиторським висновком 349,41 млн. грн.

² фінансовий результат за МСФЗ підтверджений аудиторським висновком (3 416,36 млн. грн.)

³ фінансовий результат за МСФЗ підтверджений аудиторським висновком (2 847,72 млн. грн.)

⁴ фінансовий результат за МСФЗ підтверджений аудиторським висновком 954,12 млн. грн.

⁵ фінансовий результат за МСФЗ підтверджений аудиторським висновком 1 021,36 млн. грн.

*значення на звітну дату

Резюме

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК» працює на банківському ринку України з 1998 року. АТ «ОТП БАНК» має статус відповідальної особи Банківської групи згідно з рішенням Комісії Національного Банку України з питань нагляду та регулювання діяльності банків №673 від 13.09.2013 р. До складу Групи, структура власності учасників якої змінилася у липні 2016 року, наразі входять: АТ «ОТП БАНК», ТОВ «ОТП Лізинг» та ТОВ «Компанія з управління активами «ОТП Капітал».

Діяльність Банку здійснюється відповідно до Статуту, чинного законодавства та на підставі ліцензій. Місцезнаходження Банку: Україна, 01033, м. Київ, вул. Жилянська, 43.

Єдиним акціонером Банку є угорський OTP Bank Plc. (ВАТ ОТП БАНК), який входить до складу OTP Group. Остання є провідною угорською фінансовою групою, яка працює в сферах фінансового, страхового, інвестиційного та банківського бізнесу – від управління активами та лізингу до фінансування пенсій. OTP Bank Plc. має дочірні банки в Росії, Україні, Сербії, Хорватії, Словенії, Болгарії, Словаччині, Чорногорії та Румунії. У поточному році OTP Bank Plc. підписав угоду про придбання контрольного пакету акцій (88,89%) Banka Sociéte Générale Albania, албанської дочірньої структури Sociéte Générale Group. Завдяки цьому придбання OTP Group не тільки вийде на новий ринок, а й істотно зміцнить свої ринкові позиції в регіоні.

АТ «ОТП БАНК» функціонує як універсальний банк, що активно працює з різними групами клієнтів. Конкурсною комісією Міністерства фінансів України визнано АТ «ОТП БАНК» уповноваженим банком з виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ.

Утриманню конкурентних позицій на фінансовому ринку сприяє надання максимально повного спектру банківських послуг та розгалуженість регіональної мережі, що охоплює майже всі регіони України та налічує 85 відділень.

Активні операції фінансуються клієнтськими коштами та власним капіталом. Фінансова криза негативно позначилася на платоспроможності позичальників та, відповідно, на якості активів Банку. Спрямування значного обсягу коштів на формування резервів для відшкодування можливих втрат від активних операцій у 2014-2015 рр. чинило тиск на капітал. З метою підтримання капіталізації на прийнятному рівні акціонери Банку вживали заходів. Ефективна діяльність фінансової установи впродовж аналізованого періоду сприяла суттєвому нарощенню обсягу власних коштів та забезпечила можливість достроково (у листопаді минулого року) виконати План капіталізації АТ «ОТП БАНК», про що отримано письмове підтвердження від Національного банку України. Наразі показник достатності (адекватності) регулятивного капіталу перевищує нормативне значення. Якість власних коштів АТ «ОТП БАНК» задовільна.

У зобов'язаннях Банку превалюють кошти клієнтів, обсяг яких, незважаючи на складну соціально-політичну ситуацію в країні, мав позитивну динаміку. Фактичний приріст за підсумками 2016 року перевищив 17%, за підсумками 2017 року та 9 місяців поточного року – становив майже 15% та 2% відповідно. Кошти залучені здебільшого на короткостроковій основі, що підвищує чутливість до ризику ліквідності. За видами валют переважають кошти у національній валюті.

В минулому році Банк емітував облигації серій Е та F обсягом по 400 млн. грн. кожна. Строк обігу облигацій – 5 та 6 років відповідно. У грудні 2017 року облигації серії Е було розміщено в повному обсязі, проте Банк їх викупив достроково. Наразі розміщених облигацій немає.

Ресурсна база диверсифікована за основними кредиторами, депозитний портфель – за основними вкладниками, а кошти корпоративних клієнтів – за видами економічної діяльності. Якість ресурсної бази АТ «ОТП БАНК» задовільна.

Основним доходним активом є клієнтський кредитний портфель. Останній, на відміну від портфеля коштів клієнтів, протягом 2016–2017 рр. мав тенденцію до скорочення, що, насамперед, було зумовлено виконанням низки заходів, спрямованих на покращення якості активів. Так, за підсумками 2016 року його обсяг зменшився більше ніж на 7%, за підсумками 2017 року – майже на 7%. Натомість, за підсумками 9 місяців поточного року – зріс більше ніж на 13%. Наразі в Банку діють кредитні програми для різних груп клієнтів.

За цільовим призначенням у клієнтському кредитному портфелі переважають кредити, надані в поточну діяльність. Іпотечні кредити формують понад 15% кредитного портфеля та/або понад 43% кредитного портфеля фізичних осіб. Зобов'язання за іпотечними кредитами здебільшого забезпечені нерухомим майном, що в умовах складної ситуації в економіці країни та низької ліквідності ринку нерухомості підвищує чутливість до ринкового ризику.

Питома вага валютної складової становить близько 38%. Разом з тим, окремі позичальники не мають валютних надходжень, що підвищує ризик погіршення їх платіжної дисципліни в умовах валютно-курсних коливань. Ситуація дещо пом'якшується достатньою диверсифікацією клієнтського кредитного портфеля за основними позичальниками.

На діяльність АТ «ОТП БАНК» мали вплив характерні для банківської системи наслідки фінансової кризи. Кредитний та валютний ризики в умовах девальвації національної валюти реалізувалися в погіршенні якості активів. Менеджментом Банку вживалися різного роду заходи, які призвели до суттєвого скорочення обсягу проблемної заборгованості за кредитами клієнтів протягом останнього року. Разом з тим, мала місце й переуступка третім особам та списання безнадійної до повернення заборгованості. Станом на 1 жовтня поточного року питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб становила 29,16%.

Щомісяця Банк здійснює розрахунок кредитного ризику за активами відповідно до вимог, визначених внутрішніми нормативними документами. При цьому

враховується значення кожного з компонентів кредитного ризику (розмір експозиції під ризиком, імовірність дефолту, рівень втрат унаслідок дефолту) залежно від виду боржника/контрагента, виду активу, виду забезпечення, валюти боргу та способу оцінки активу. На покриття збитків від зменшення корисності активів Банк формує резерви. Клієнтський кредитний портфель покривається сформованими резервами майже на чверть. Серед забезпечення зобов'язань за кредитами – нерухоме та рухоме майно, майнові права на грошові кошти тощо.

Високоліквідні активи, зважаючи на структуру ресурсної бази за строками користування коштами, формують близько третини активів. Основними складовими високоліквідних активів АТ «ОТП БАНК» є кошти на НОСТРО рахунках, здебільшого в іноземних банках інвестиційного класу, та високоліквідні цінні папери, що забезпечує прийнятний рівень доходності за відсутності кредитних ризиків. На коррахунку в НБУ кошти підтримуються в обсязі, достатньому для своєчасного обслуговування клієнтів та виконання власних зобов'язань.

Активи та пасиви не збалансовані за строками до погашення належним чином (в окремих періодах розрив перевищував 10%). Зазначене зумовлено обліком залишків коштів клієнтів, що зберігаються на поточних, карткових та ощадних рахунках, як таких, що будуть погашені на наступний день, а строкових депозитів з правом дострокового розірвання – як таких, що будуть погашені впродовж місяця без прив'язки до фактичної дати виконання відповідних зобов'язань згідно з умовами договору. Від'ємне значення кумулятивного розриву до 1 року на початок IV кварталу становило 2,35%.

В портфелі цінних паперів превалюють ОВДП та депозитні сертифікати НБУ.

Обсяг міжбанківських операцій та обсяг операцій з пов'язаними з Банком сторонами незначний.

Якість активів АТ «ОТП БАНК» задовільна, проте, зважаючи на ризики, які приймає Банк в поточних економічних умовах, не виключено її погіршення.

Обсяг загальних адміністративних витрат відносно валового доходу протягом аналізованого періоду був прийнятним, а ефективність діяльності – високою. Банк генерує стабільний позитивний грошовий потік як по процентних активах, так і від комісійно-торговельної діяльності, що покриває операційні витрати і резервування активних операцій.

Банк має запас міцності за переважною більшістю економічних нормативів НБУ. Разом з тим, враховуючи збереження складної економічної ситуації та часті зміни вимог банківського законодавства, контроль за ризиками є актуальним для Банку. АТ «ОТП БАНК» притаманні спільні ризики для банківської системи. Разом з тим, уразливість банківської установи до окремих ризиків розцінюється на індивідуальній основі, виходячи із моделі внутрішньої організації, активності Банку на окремих ринках, управління активними та пасивними операціями, а також якості вкладень і стабільності пасивної бази. Наразі Банк має підвищену чутливість до кредитного ризику та ризику ліквідності, чутливість до інших індивідуальних ризиків є помірною або низькою.

Основними напрямками стратегічного розвитку Банку передбачена концентрація зусиль на розширенні позицій в межах внутрішнього фінансового ринку щодо формування ресурсної бази, що супроводжуватиметься вдосконаленням та зміною інструментів залучення. Щодо розміщення коштів, то надання широкого спектру послуг охоплюватиме як сегмент приватних, так і корпоративних клієнтів з акцентом на високі європейські стандарти послуг та продуктів Банку, прийняті в групі ОТР.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг АТ «ОТП БАНК» підтверджено на рівні uaAA, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

**Начальник відділу рейтингів банківських
установ**

Г.П. Винник

Додатки

Дані балансу АТ «ОТП БАНК», млн. грн.

Показник	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.01.18	01.04.18	01.07.18	01.10.18
Активи								
Готівкові кошти, банківські метали та залишки в НБУ	1989,58	1569,77	1016,09	1944,40	2185,40	2484,53	2289,85	2876,07
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	985,38	883,30	3243,27	3973,42	5122,15	3830,84	3630,59	2811,08
Кошти в інших банках	530,33	1644,27	2080,02	2055,16	3706,02	5180,08	2804,22	4708,05
Кредити клієнтам	16495,69	19919,19	24534,04	24166,66	22835,27	23499,84	24510,80	25995,68
Цінні папери	255,16	34,42	14,96	15,10	14,90	15,02	15,01	14,98
Довгострокові вкладення	614,33	728,55	561,73	513,86	444,18	469,35	464,01	457,15
Нараховані доходи	534,37	729,70	1875,74	1039,59	722,61	1527,82	1528,58	1598,87
Резерви	-2891,53	-4666,80	-13003,04	-9956,35	-6104,05	-6936,44	-6752,04	-6885,77
Інші активи	209,03	663,10	802,67	1079,62	895,92	835,70	739,68	632,57
Разом активів	18722,35	21505,50	21125,49	24831,46	29822,40	30906,74	29230,70	32208,69
Зобов'язання								
Заборгованість перед НБУ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти банків	479,68	473,22	0,21	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти суб'єктів господарювання	4108,27	6257,86	8822,22	12143,28	15194,97	15706,02	13139,34	14658,01
Кошти фізичних осіб	5313,74	7611,30	8637,90	9259,91	10000,55	10039,01	10615,30	11020,23
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	3244,63	1550,83	0,47	0,42	0,35	0,33	0,33	0,32
Боргові цінні папери	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Субординований борг	1549,77	3054,29	718,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Нараховані витрати	176,60	177,49	117,00	107,66	78,86	71,13	68,21	69,10
Інші зобов'язання	490,25	1005,68	1245,13	760,07	1021,27	1261,76	1173,81	1679,93
Разом зобов'язань	15362,95	20130,69	19541,34	22271,47	26296,14	27078,38	24997,12	27427,72
Власний капітал								
Сплачений статутний капітал	2868,19	2868,19	6186,02	6186,02	6186,02	6186,02	6186,02	6186,02
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	397,82	515,11	2153,73	917,43	965,14	965,14	1016,21	1016,21
Результат минулих років	0,00	0,00	-3839,77	-5451,19	-4544,77	-4022,92	-3989,42	-3989,42
Результати переоцінки	-23,90	-9,39	-6,03	-54,28	2,22	87,51	56,71	29,04
Фінансовий результат поточного року	117,29	-1999,10	-2909,81	962,01	917,65	612,61	964,06	1539,10
Разом власного капіталу	3359,40	1374,82	1584,15	2559,99	3526,26	3828,36	4233,58	4780,96

Дані звіту про фінансові результати АТ «ОТП БАНК», млн. грн.

Показник	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.01.18	01.04.18	01.07.18	01.10.18
Доходи								
Процентні доходи	2786,49	3369,01	3553,49	3244,31	3035,59	867,24	1854,69	2931,07
Комісійні доходи	456,45	506,29	706,31	871,47	1099,46	315,48	644,62	1021,83
Результат від торговельних операцій	66,56	367,41	634,82	126,18	206,68	81,06	131,88	211,19
Інші операційні доходи	38,39	26,59	99,90	64,11	41,81	5,41	17,78	47,96
Інші доходи	230,65	155,15	95,26	77,26	84,99	12,80	20,79	25,66
Повернення списаних активів	24,75	225,70	77,09	0,12	11,72	0,08	0,09	0,14
Всього доходи	3603,29	4650,14	5166,87	4383,46	4480,26	1282,07	2669,85	4237,84
Витрати								
Процентні витрати	874,66	1092,37	1421,06	1199,46	1087,53	282,73	588,37	891,00
Комісійні витрати	89,33	170,09	192,19	118,11	177,24	56,36	115,22	182,09
Інші операційні витрати	592,81	1383,93	740,48	920,03	309,03	83,94	170,23	301,59
Загальні адміністративні витрати	874,37	1063,61	879,85	1103,39	1193,87	280,31	593,99	913,07
Відрахування в резерви	966,04	3107,91	4865,95	173,74	591,33	-49,43	32,37	78,92
Податок на прибуток	88,77	-168,68	-22,85	-93,29	203,62	15,54	205,61	332,07
Всього витрати	3485,99	6649,24	8076,68	3421,45	3562,61	669,46	1705,79	2698,74
Фінансовий результат	117,29	-1999,10	-2909,81	962,01	917,65	612,61	964,06	1539,10